

Podmaniczky Szilárd

A KÉPZELET ROSSZ TANÁCSADÓ, AVAGY A SZEMLÉLET ÚTJA MÉREGZÖLD TEAFÜBEN

Mint az angyalok

Úgy érezte, hogy a gyomrában ököl nagyságú buborékok keletkeznek, majd a hasfalán át távozva nekiütköznek az íróasztal fiókjának, honnan a mellkasára pattanva, apró labdácskakként porladnak szét. Észrevette, hogy az ágy gyúrt lepedőjén, a felhajtott paplan előtt egy szabályos téglatest alakú, körülbelül másfél, két kiló tömegű könyv ékeskedik. Az élemedett faasztal középső részén egy faszobor áll, mely az emberi méltóság legcsekélyebb darabját sem tükrözi; orra és sapkájának sildje letörve, valószínűleg egykor dobálhatták, magassága mégis az asztali lámpáéval vetekszik. Az asztali lámpa krómozott rúdjára egy műanyag vámpírfogsor szorult, a rúd üreges végében egy rézből készült rózsát figyelhetünk meg, melynek szára nem más, mint egy húsz-huszonkét centiméter hosszúságú, igen hegyes acéltű. A leírást nehezíti, hogy a falon cérnára fűzött, aransárga színű szaloncukorpapírok lógnak, végén egy szürke szövetszövetből varrt egérrel, s ez a rendszer minden egyes lélegzetvételnél lassú, szabálytalan mozgásba kezd. A szoba hőmérséklete közel harminc Celsius-fok, mely háromszázhárom Kelvin-foknak felel meg; hőmérő ugyan nincs, de jó meleg van, és állítólag a konvektor mellé helyezett, kard formájú levéletet viselő szobanövény harminc Celsius-fok felett lehullajtja a leveleit. A szoba aljzatán hosszában lefektetett fadarabokat hajópallónak nevezik, gondolván a romantikus tengeri, illetve folyami utazást kedvelőkre. Rajtam zöld frottúrpizsama van, mely ez ideig kényelmes viseletnek ígérkezik, bár az ujja rövid, így az asztallap éles pereme hosszú, piros csíkot vág a bal alkaromra, melyet dolog nélkül nyugtatok az írólapon keresztül vetve.

Így kezdődött, kezdődhetett a karácsony. A kellékek száma nem befolyásolt semmit, inkább a színük, színezetük, a gyöngye és mégis bársonyosan aláhulló lámpafénynél úgymond belakták a szobát. Ők a társaim – kiáltottam fel, mintha mindez bizonyítást érdemlő tény volna. Sápadt kis gyönyör, ami ideig-óráig tart, neked is, nekem is. Olyan ez a szeretet, akárha egy egész doboz szaloncukrot téptek volna ki a belsőmből. Semmi díszítés, kis üres hely, semmi kedvesség, por és egy hatalmas csomag papír zsebkendő. Fel kell ezt használni – gondolná az ember. De mire. Ha kibontom a csomagot, akkor látszik, hogy itt van, hogy az angyalok meglepetten bontogatják a csomagot.

Mindent a tájképert

S lám, a világ ovális tükre, hatalmas, bájos mozdulatai. A mi kis szigetünket beragyogja a nap, előnti a vér. Próbálok elhinni. Fogom a kezem, és vezetem magam a talaj fölött, akárha tíz éve rongybabát cipelnék. Hát hogy merészelem én ezt, egy ekkora óriást, ami az élet lenne ugye, ebben a szobában, ennél a fénynél kibontani tollaiból.

Istenem, istenem, a keselyű megmarad. Fagyálló állatok kellene ide, amik az összes hideglelést átvészelik. Kibírják akár reggelig is. Méltósággal sétálnak előttem, nem értetlenül, pontosan tudják, hogy mi történik velem, csak ők a feletteseim, úgymond, ők a jobbom. De fenemód vadak. Mint egy jámbor állatot, úgy kezelnek. Mert jámbor állat is vagyok; ezt senki mással nem tehetnék meg; és ezért ragaszkodnak hozzám. Üres és bús szememhez, oldalt behorpadt csontjaimhoz. De félek, hogy húsom nem tetszik nekik. Hamar bomló anyag vagyok, ahogy az egyik meg is jegyezte, és félrelökte a moslékos palackot. Csinált egy kis forradalmat, mert a többiek nyomban elgondolkodtak. Alig telt belém néhány nap, ledöntöttek egy asztalra, és szövetmintát vettek a külsőmről. Röviddel utána megnyugodtam. A leszelt darabom egy törpemikroszkóp alá helyezték, és vizsgálni kezdték a mulandóság jegyeit. Többen azt állították a vizsgálat után, hogy én már nem is élek, csak tettetem az egészet. De volt, aki nevetett ezen, és azt írta a feljegyzés rubrikába, hogy remekül él még, de már nem soká húzza. Ezen elhúztam a szám, mert *direkte* egyiket se láttam igazolva. Aztán megnéztek másnap reggel, és teljesen bemérgelték magukat a közömbösségemen, ahogy minden udvariaskodás nélkül félretoltam őket, és a csfkos pizsamámban bevettem magam a fürdőszobába. Tulajdonképpen okozhattam volna nekik nagyobb fájdalmat is, de úgy gondoltam, ez már nem az én hatásköröm, majd megteszi más, aki erre alkalmasabb. A ragaszkodáson kívül ez volt életem legnagyobb ütőkártyája: *a közömbösség*. Többre nem tellett. Ha hamiskártyások közé kerültem, azonnal kibukott a különbség. Először testvérüknek neveztek, aztán *pálcásnak* (mert egész éjszaka egy hurkapálcát szopogattam, ahelyett hogy csókolóztam volna az éppen ügyeletes nővérrel), aztán végül már a nevemen szólítottak, és várták, hogy uramisten most mi lesz. Néha volt is *valami*, de nem ragaszkodom hozzá, különben is részeg voltam. Amikor még a szüzesség látható nyomai tündököltek rajtam, teledobáltam egy szökőkutat kavicssal. A sok vízarcú szobor mind túlcserült. Nahát, ez a hisztéria foka. Elvittek onnan, és most már otthon vagyok. Otthon. Édes otthon vagyok. Szopogatom, de nem édes. Az állatok granulált piszkai mind engem igazolnak. Na festek nekik valamit, oszt egyék meg. Ezt nem tudom, hogy honnan tanultam, vagy mi ez az egész bohém harmónia, a csillaghullástól az alattomos pettingig, valami mégis azt súgja; maradj az állatok közelében. Ott nem érhet baj, legfeljebb feltalnak, ami majd mindenkit mélységesen megrendít, hogy pont őt, aki szerette az állatokat.

Ezek a fagyálló állatok itt mind körülöttem. Én meg bámészkodok ahelyett, hogy jobb dolgom volna. Csak arra nem gondolnak, hogy a megfigyelés korlátlan előnyökhöz juttat, s olykor önmagamat is megelőzve találkozok valakivel, akit már nagyon-nagyon régen nem láttam. Ő általában becsületességéről és megértéséről ismerszik, illetve biztosít. Ilyenkor a szívem szakadna meg, ha az valamely módon kötél, spárga vagy igen kicsiny szakítószilárdságú anyagból keletkezett *vsn*.

Sajnos, csak mindig az ebéd közben jövök rá, hogy túl sok dologba keveredtem ahhoz, hogy ne minősítsem azokat. De erről majd később, egy nyugodtabb és óceánibb éghajlaton.

A mediterrán sincs kizárva, csak jól nézzen ki az egész.

A telep megközelítése

Ahogy beültünk a gépbe, a motor szárazon felpörgött, zúgott, és adta a tanácsokat, hogy esetleg messzebbre is mehetünk, mint ahogy elképzeltük. Pedig a képzelet rossz tanácsadó, és lehetetlen, hogy sokkal messzebbre igyekezzünk, mert sem a motor, sem pedig mi nem bírunk ki. Az apácáknak meg feltétlenül szükségük van a fejhallgatókra, mert bedöglött a telep erősítője, és azonnal, gondolkodás nélkül levelet intéztek hozzánk, hogy vigyünk fejhallgatót, mert így nem tudnak se rock and rollt hallgatni, se a világ eseményeiben tájékozódni, pedig az egy ekkora kolostorban mindenképpen szükséges. Elsőnek természetesen a szerelőt említették, de hiába jártuk a várost, egyetlen szerelő se akadt a horgunkra, holott kérdeztük a sarki citromárustól és a pedikúr melletti szalonasütőtől is, de értetlenül rázták a fejüket. Talán egy kolostor hangosítása nem nagy kunszt. Mert elmeséltük nekik is töviről hegyire. A benzinkutasnak már semmit nem kellett mondani, emlékszem, még a cipője is benzines lett, úgy fröcsögött Jaguárunkba az üzemanyag. Talán elgondolkozott a benzinkutas, vagy mit tehetett szegény: órákon át csak a benzint, ilyet-olyat árulni, nem lehet könnyű dolga. Adtunk is neki borraivalót, de azt mondta, hogy ebből nem bort, se nem bort szódával, hanem egy egyszerű kis ajándékot vesz a fiának. Azt nem kérdeztük, hogy mire gondol, mert biztosan hirtelen jött ötlet lehetett az egész, és abba már nem akartunk beleavatkozni, lévén, nekünk egészen más a dolgunk. És akkor éreztük először igazából, hogy száz-hús darab fejhallgató nyomja a csomagterünket, hogy ezt a csomagteret Isten is fejhallgató-szállításra teremtette. Adtunk egy kis gázt a Jagcsinak, így hívtuk a Jaguárt, az meg mint egy kész fenevad, úgy söpört végig a sztrádán. Az volt az ember érzése, hogy akár a kormányt is elengedhetnénk, meg a gázpedált se kéne nyomni, tudja ez a gép magától is a dolgát. A szerelmem, aki a Jaguárt vezette, néhány műsoros kazettát is becsomagolt az apácáknak. Bár ezt nem kérték, de gondoltuk, hogy egy kis heavy metal jól fog esni nekik.

Már nem tudom, meddig tartott az út, de pillanatok alatt megérkeztünk. Irénke, a főapáca volt ügyelemben a kapunál. Kinyitotta a faszervezetes főkaput, és mi halkán siklottunk az udvarba. Az apácák épp néma körtáncot jártak az udvar közepén, és amikor megtudták, hogy mi járatban vagyunk, mint egy mesehóst, úgy üdvözöltek, úgy üdvözöltek. Fölkapták a pöndölyüket, és a Jaguárhoz rohantak, alig bírtuk kinyitni az ajtót, pedig nem volt bezárva, és a biztonsági övet is rég lecsatoltuk magunkról. Először, mint ajándékot, a műsoros kazettákat rángattuk elő, és az apácák örömlében és meglepettségükben csak ennyit mondtak: „Csak nem ette meg a fene?” Mi meg mondtuk, hogy nem. Azután a fejhallgatókat is nyomban odaadtuk, mert már egészen kiszáradhatott szegénykék füle, így, zene nélkül. Mindnyájan bedugták a fejhallgatót, és azonnal újra táncolni kezdtek. Még soha nem láttam ennyi boldog apácát. Ott őrjögtek a kolostor udvarában, és némelyik, mikor feleszmélt, puszikat dobált felénk. A főapáca, teljesítve a hivatalos formulákat, mindkettőnket szájon csókolt, és megkért, hogy most már távozzunk, mert szemünket megcsalja a jelen orgia. Azonnal felpörgöttük a motort, az meg szárazon zúgott, mint egy vadállat, és elhagytuk a telepet, mint egy párbjahós, úgy siettünk haza.

A függöny

Három hete spórolok a függönyre, hogy majd megveszem. Mert el akarok sötétíteni a szobában. Már nagyon régóta, talán van egy évtizede is, hogy a nap besüt. Ez persze nem baj, csak azt nem szeretem, hogy a sötétséget az éjszakával kell azonosítanom. Pedig tudom, hogy csak egy mozdulatomba kerülne, és sötétséget varázsolhatnék a szobára fényes nappal is. Persze tisztában vagyok vele, hogy ez álsötétség, és a tudatom legmélyén ott motoszkálna a fény. Például délután hazamegyek, a táskámat leteszem az asztal mellé, és szeretném ezt az irdatlan csendet megtörni; például azzal, hogy a függöny karikáit végigrántom a karnison. De ha nagyon fáradt vagyok, biztosan egyből lefekszem, és eszembe se jut, hogy valami zajt csapjak. Ellenkezőleg, ilyenkor az is fölháborít, ha meghallok valakinek a lépteit, vagy arra jön, és még mond is valamit a társának. Persze, erre nemigen jön senki, ez egy kihalt vidék, csak én járok erre, de azt nem veszem észre. Sőt arra sem figyelek, hogy a lábamon cipő van, s a járdának ütközve, ez kopogó zajt hallat. Nem. A cipőmet úgy választom ki, hogy azokban surranni lehessen. Az utcán úgy állok meg, hogy észre sem veszik, fogalmuk sincs arról, hogy most érkeztem-e, vagy már nagyon régen ott állok, belecövekelve a betonba. Ezt is és azt is gondolhatnak rólam, és nekem ez a fontos. De ha végleg ilyen maradok, akkor nagy baj lesz, mert a kritikusok elgondolkoznak az írásművészetemen, és azt fogják hinni, hogy a rólam való beszéléssel egykönnyen azonosítanak, és elméleteik garmadával majdcsak befogják a mondat születését. Lassan és meggondolva csinállok mindent. Nem. Gyorsan és meggondolatlanul. A függöny csak alibi. Elég sötét van itt. Néha a tapintásomban bízok. Többször is átélem, ahogy kinyújtom a kezem, és valami tárgyba ütközik. Ilyenkor megfogalmazódik bennem a tárgy neve, könnyűszerrel leírást is készíthetnék róla, megmondhatnám, hogy milyen anyagból készült, és az alkalomhoz méltóan terjedelmét és a kifejezés értékét, a benne foglalt emberi tartalmat is körülírhatnám. Törekednék a teljességre, úgy rendezném a szavaimat, mintha azzal csak a tárgy megbékélését szolgálnám. De vannak bizonyos erők, melyek a terveimtől függetlenek, és a legváratlanabb pillanatban fejtik ki hatásukat. Ezeket az erőket is szóra kellene bírni, mert hozzátartoznak a teljességhez. Nyugalmi állapotban nem érezni őket, csak ha egy kis rés nyílik a költői vagy prózaírói tevékenység felé. Sajnálatos, hogy ezeknek a pillanatoknak az átültetése csak szavakban képzelhető el. Mert ha volna más módja, sokkal szerényebben és szelídebben kellene magyarázkodnom. Ezt persze nem úgy értem, hogy képességeim határai kitolhatók, hanem csak egyfajta biztonságérzetet adna, hogy szívükkel-lelkiükkel beleépültek a függönyről szóló prózámba. Törekvéseim erre hajlanak. Még ma, ezen a napon tudni fogják, hogy a függönyre való kísérleteim nem a véletlen művei.